

Jacek Dukaj

Led

NAKLADATELSTVÍ HOST 2021, 944 STRAN.
PŘEKLAD MICHALA BENEŠOVÁ A MICHAEL AXA

AUTOR *Fridolín Vejražka*

FOTO *Nakladatelství Host 2021*

Milí čtenáři, dnes se s vámi podělím o jeden z nejzvláštnějších čtenářských zážitků poslední doby, kterého se mi dostalo při četbě románu *Led* polského autora Jacka Dukaje. Když si tuhle knížku koupíte, první co vás zarazí, je to, jak je velká. 944 stran je strašlivá cihla, která z každého začtení udělá tak trochu rozcevičku.

Ale pojďme se podívat, o čem to vlastně je: dostane se vám dobrodružného putování po zamrzlém světě, ve kterém nikdy nedošlo k první světové válce. Píše se rok 1924 a Polské království je zamrzlé pod carskou vládou v Belle Époque. Varšavu pokrývá led – uprostřed léta zasypávají cesty sněhové bouře. Nepozemští andělé Mrazu zvaní přítuhy procházejí ulicemi měst a zmrazují pravdu a lež. Benedykt Gierosławski, nadaný matematik, ale nenapravitelný karbaník, se na žádost carského Ministerstva Zimy vydává do Irkutsku, kde má vyhledat svého otce – Otce Mráze, který je prý důvěrníkem přítuh. Tisíc rublů v hotovosti by Benedykta vytáhlo z dluhů, není však tento úkol příliš nebezpečný?

Od špinavých varšavských činžáků přes ledovou Asii v luxusním kupé Transsibiřského expresu až po nebeský palác generálního gubernátora – to je cesta, která Benedyktovi změní život.

Připravte se na to, že autor vám nic neulehčí. Jazyk, kterým je dílo napsáno, je velmi košatý, vstupují do něj opravdu často ruské výrazy a – vzhledem k tomu, že hlavní hrdina mimo jiné řeší i svou vlastní existenci – se zhruba v polovině své cesty rozhodne mluvit o sobě v neživotném rodě, protože se chce vzdát sám sebe. Hovoří tudíž o sobě ne běžným způsobem, tedy např. „vstal jsem a šel jsem na snídani“, ale „vstalo se a šlo se na snídani“. Knihu kongeniálně přeložili Michala Benešová a Michael Axa a právem za tento překlad dostali cenu Magnesia Litera.

Zhruba polovina děje se odehrává v transsibiřském expresu, kterým hrdina cestuje do Irkutsku, které je

v této alternativní historii hlavním městem těžby nového nerostu, tungetitu a také centrem výroby nového kovu, ziměza. Podobných nových výrazů je ostatně v knize mnoho, mohu jmenovat například tmětlo (opak světla), jastíny (opak stínů) a také se v určitých situacích používají namísto svíček tmíčky. V první třídě expresu, kterou hrdina cestuje, se sešla velmi různorodá společnost – od ruské vysoké šlechty přes obchodníky až po známého vynálezce Nikolu Teslu, který jede na Sibiř také s vlastními úkoly. Zamrzlé Rusko a polovina Evropy totiž není nehybné, u carského dvora existují různé spiklenecké kliky, z nichž některé by rády udržely Zimu co nejdéle (ledaki) a jiné by naopak chtěly dosáhnout všeobecného tání (ottěpělniki). Hlavní hrdina je do těchto machinací samozřejmě zatažen a tak se dočkáme i různých nevyřešených krádeží, pokusů o vraždu a dokonaných vražd. Navíc se celým románem vine linka nenaplněné lásky hlavního hrdiny k jedné ze spolucestujících. Postupně zjistíme, že původem Ledu a zamrznutí půlky světa byla událost, kterou my, ve skutečném světě známe jako Tunguzský meteorit a od té doby se začaly ze Sibíře pomalým tempem rozlézat ledové stvůry, zvané přítuhy. Klíčovou roli sehrají tři lidé – hlavní hrdina, který v románu opravdu trpí, několikrát se ocitne na prahu smrti, ale vždy je zachráněn, jeho otec, se kterým se nakonec za velmi dramatických okolností znovu shledá, a pak také zmíněný Nikola Tesla a jeho vynálezy, kterými hodlá změnit Led na Tání...

Budu upřímný. Kdyby Jacek Dukaj osekal román na řekněme jednu třetinu délky, troufnu si říci, že by se jednalo o naprosto strhující sci-fi thriller z alternativní historie. Takto

musím říci, že vám čtení připraví nejednu horkou chvilku, kdy si na jedné straně budete libovat nad jazykem, který je skutečně skvostný, ale na druhé straně si budete zoufale přát, aby se už zase začalo něco dít...

Co je ovšem z celého textu zcela jasně patrné, je to, že Poláci nechovají k Rusům žádné vřelé city. Dovolte mi citovat: „Západnyje kapitalisty ani nevědí, co to utiskování je. Pouze Rus dokáže utiskovat slabé a chudé tak, aby jim přestalo záležet i na holém životě.“

Nebo: „Rusko neumí vést války a vítězit (...) Zato má výtečné diplomaty, zběhlé v umění rozdělování a zasévání svárů, které zavčas rozbijí všechny protiruské sajuzy.“

Jacek Dukaj napsal svůj *Led* v roce 2007. Kdo by si pomyslel, jak aktuálními se jeho vize stanou v roce 2022, kdy se z Ruska, jak se zdá, začal skutečně rozlézat led směrem na Západ. Tuto recenzi píšou počátkem září a zdá se, že *Led* začal ustupovat, tak doufejme, že toto dílo zůstane skutečně jen fantastickou vizí.

P